

Анонимизиран текст

Превод

C-769/18 - 1

Дело C-769/18

Преюдициално запитване

Дата на постъпване в Съда:

7 декември 2018 г.

Запитваща юрисдикция:

Cour de cassation (Франция)

Дата на акта за преюдициално запитване:

29 ноември 2018 г.

Жалбоподател:

Caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle

Ответници:

SJ
Ministre chargé de la Sécurité sociale

[...]

ФРЕНСКА РЕПУБЛИКА

В ИМЕТО НА ФРЕНСКИЯ НАРОД

COUR DE CASSATION, DEUXIÈME CHAMBRE CIVILE (КАСАЦИОНЕН СЪД, ВТОРО ГРАЖДАНСКО ОТДЕЛЕНИЕ) реши:

в производството по жалбата на Caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle (Каса на Елзас-Мозел за пенсионно и здравно осигуряване на работното място) [...]

срещу решението, постановено на 27 април 2017 г. от Cour d'appel de Colmar (chambre sociale [...]) (Апелативен съд, Колмар (социалноосигурително отделение [...]), по спора ѝ със:

1. SJ, [...] Щутгарт (Германия),

2. ministre chargé de la sécurité sociale (министър по въпросите на социалното осигуряване), [...] Париж [...],

ответници в касационното производство; **[ориг. 2]**

[...] [административни бележки]

По първата част на единственото основание:

Като взе предвид член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз,

реши:

Фактически контекст:

1. SJ, френска гражданска, която обаче пребивава в Щутгарт, Федерална република Германия, и хабилитиран преподавател от системата на националното образование, се пенсионира на 1 август 2010 г. с решение на ректора на Académie de Strasbourg (Регионален инспекторат по образованието — Страсбург) от 7 юли 2010 г. Тъй като не може да получи пенсия по държавната схема за граждански и военни пенсии за осигурителен стаж и възраст, понеже няма навършени петнадесет години активна гражданска и военна служба, SJ е пенсионирана по общата пенионноосигурителна схема на базата на прослуженото време в системата на Министерството на националното образование.
2. На 27 юли 2011 г. SJ подава заявление за отпускане на пенсия пред компетентната германска каса (Deutsche Rentenversicherung Bund), която го препраща към Caisse d'assurance retraite et de la santé au travail d'Alsace-Moselle („CARSAT“). Последната отпуска на заинтересованата пенсия за осигурителен стаж и възраст, считано от 1 ноември 2011 г. Тъй като към момента на отпускането заинтересованата има навършени 65 години, пенсията е изчислена при пълния процент от 50 на сто, независимо от продължителността на трудовия ѝ стаж (осигурителни и приравнени на тях периоди). **[ориг. 3]**
3. С писмо от 18 март 2012 г. SJ подава пред Комисията за извънсъдебно разрешаване на спорове към CARSAT жалба по административен ред, която се отнася, от една страна, до датата на отпускане на пенсията, и от друга страна, до отчитането на предвиденото в член L. 351-4-1 от Code de la sécurité sociale (Кодекс за социално осигуряване) увеличаване на

осигурителния стаж за дете с увреждане за целите на определянето на броя на осигурителните и приравнените на тях периоди, използвани за изчисляването на пенсията ѝ. SJ действително е отглеждала дете с увреждане, [...], родено на 9 декември 1981 г.

4. Тъй като Комисията за извънсъдебно разрешаване на спорове към CARSAT отхвърля жалбата ѝ, SJ подава жалба пред съдилищата, компетентни да разглеждат социалноосигурителни спорове от общ характер. С решение от 8 април 2015 г. Tribunal des affaires de sécurité sociale de Strasbourg (Съд по социалноосигурителни спорове, Страсбург) отхвърля исканията ѝ.
5. Сезиран на свой ред със спора, Cour d'appel de Colmar (Апелативен съд, Колмар) потвърждава решението на първоинстанционния съд в частта, отнасяща се до датата на отпускане на пенсията, но го отхвърля в останалата му част и след ново разглеждане на делото постановява, че при изчисляването на пенсията за осигурителен стаж и възраст на SJ трудовият ѝ стаж трябва да се увеличи с осем тримесечия, тъй като същата е отглеждала дете с увреждане (решение от 27 април 2017 г.).
6. При постановяване на решението си Cour d'appel de Colmar (Апелативен съд, Колмар) се основава на разпоредбите на член 5 от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социално осигуряване (Регламент № 883/2004): апелативният съд изхожда от обстоятелството, че от 10 ноември 1995 г. кметството на Щутгарт изплаща на SJ редовна финансова помощ за облекчаване на разходите, свързани с увреждането на дъщеря ѝ, на основание книга VIII, член 35а, параграф 1, точка 1 от германския социален кодекс, и заключава, че по този начин заинтересованата е получавала свързан с увреждане доход, годен да породи правни последици, както и че доколкото германските и френските обезщетения са равностойни за подобни факти или събития, съгласно европейския регламент за координация тя може да претендира за предвиденото във френското законодателство увеличаване на трудовия стаж.
7. CARSAT d'Alsace-Moselle подава касационна жалба срещу решението на Cour d'appel de Colmar (Апелативен съд, Колмар). В подкрепа на жалбата си тя възразява срещу обстоятелството, че в обжалваното съдебно решение „се посочва, че пенсията на SJ трябва да бъде увеличена с осем тримесечия за дете с увреждане“, при положение че, както се посочва в основаниято:

1) прилагането на европейските текстове не може да води до обратна дискриминация, при която лицата, обхванати от схеми за подпомагане на други държави членки, получават повече права от осигурените лица, които през цялото време са били обхванати само от френската схема; както касата правилно изтъква пред апелативния съд, увеличаването на продължителността [ориг. 4] на осигурителния стаж за отглеждане на дете с увреждане предполага детето да е с поне 80 % трайно намалена

работоспособност; апелативният съд не може да произнесе такова решение без да провери дали дъщерята на SJ е с поне 80% трайно намалена работоспособност; апелативният съд е нарушил както член 5 от Регламент № 883/2004, така и членове L 351-4-1, L 541-1 от Code de la sécurité sociale (Кодекс за социално осигуряване);

2) въпросът дали детето на SJ е с поне 80% намалена работоспособност, даваща право на увеличаване на продължителността на осигурителния стаж за отглеждане на дете с увреждане, е от медицинско естество; апелативният съд трябвало да разпреди служебно извършването на техническа експертиза; по този начин той е нарушил член L 141-1 от Code de la sécurité sociale (Кодекс за социално осигуряване);

Припомняне на разпоредбите на правото на Европейския съюз, изтъкнати в подкрепа на основанието:

8. Включеният в дял 1 „Общи разпоредби“ член 5 от Регламент № 883/2004, озаглавен „Равно третиране на обезщетения, доходи, факти и събития“, гласи:

Освен ако друго не е предвидено в настоящия регламент и в светлината на установените специални разпоредби по прилагането, се прилага следното:

а) когато, съгласно законодателството на компетентната държава членка, получаването на обезщетения от социалното осигуряване и на други доходи има определени правни последици, съответните разпоредби от това законодателство се прилагат също така и към получаването на равностойни обезщетения, придобити съгласно законодателството на друга държава членка[,] или към доход, придобит в друга държава членка;

б) когато, съгласно законодателството на компетентната държава членка, правните последици са резултат от настъпването на някои факти или събития, тази държава членка взема предвид подобни факти или събития, настъпили във всяка друга държава членка, като настъпили на нейната територия.

Припомняне на националното право (Франция):

9. Съгласно член L. 351-4-1 от Code de la sécurité sociale (Кодекс за социално осигуряване):

Осигурените лица, отглеждащи дете, за което съгласно член L. 541-1, първа и втора алинея се предоставя право на парична помощ за отглеждане на дете с увреждане и на добавката към нея, или вместо последната — на обезщетението, предвидено в член L. 245-1 от Code de l'action sociale et des familles (Кодекс за социално и семейно подпомагане), се ползват — без да се засяга [ориг. 5] член L. 351-4 — от увеличаване на

осигурителния стаж с едно тримесечие за всеки период на отглеждане от тридесет месеца до максимум осем тримесечия.

10. Съгласно член L. 541-1 от същия кодекс:

Всяко лице, което е поело грижите за дете с увреждане, има право на парична помощ за отглеждане на дете с увреждане, ако детето е с определен минимален процент трайна неработоспособност.

Добавка към помощта се предоставя за дете, чието увреждане е от такова естество или с такава тежест, че изисква много съществени разходи или налага често прибягване до помощта на трето лице. Нейният размер варира в зависимост от размера на направените допълнителни разходи или от постоянния характер на необходимата помощ.

Същата помощ и евентуално добавката към нея могат да се отпуснат и когато трайната неработоспособност на детето, макар да не достига процента по първа алинея, все пак е равна на или по-голяма от определен минимум, ако детето посещава заведение, посочено в член L. 312-1, параграф I, точка 2° или точка 12° от Code de l'action sociale et des familles (Кодекс за социално и семейно подпомагане), или ако състоянието на детето изисква използване на адаптирано или помощно средство по смисъла на член L. 351-1 от Code de l'éducation (Образователен кодекс) или грижи в рамките на мерките, предложени от комисията по член L. 146-9 от Code de l'action sociale et des familles (Кодекс за социално и семейно подпомагане).

Паричната помощ за отглеждане на дете с увреждане не се дължи, когато детето е настанено в пансион и разноските по престоя му са изцяло за сметка на здравното осигуряване, държавата или социалното подпомагане, освен за периодите на отпуск или спиране на издръжката.

11. Член R. 541-1 от същия кодекс, приет за прилагането на възпроизведените в точка 10 разпоредби, определя на 80 на сто процента на трайна неработоспособност, който трябва да има детето с увреждане, за да се предостави право на парична помощ за отглеждане на дете с увреждане (алинея 1) и на 50 на сто процента, възприет за прилагането на член L. 541-1, трета алинея от Code de la sécurité sociale (Кодекс за социално осигуряване) (алинея 3).

Преглед на разпоредбите на националното право [Федерална република Германия] съгласно представените документи:

12. Помощта за интеграция на деца и младежи с умствени увреждания, която SJ е получавала за дъщеря си, по принцип се основава на разпоредбите на федерален закон от 26 юни 1990 г. (BGBl I, стр.1163), включени в параграф S 35a от германския социален кодекс (Sozialgesetzbuch, „SGB“). В тези разпоредби се посочва следното:

Деца и младежи, които страдат или са застрашени от умствени увреждания, имат право на помощ за интеграция. Тази помощ се предлага с оглед на индивидуалните потребности:[ориг. 6]

- 1. в рамките на извънболничната помощ,*
- 2. в детска ясла за малките деца или в полудневен пансион в други институции,*
- 3. от специализиран обгрижващ персонал и*
- 4. в пансион в специализирано заведение или в други места за настаняване.*

Групата на лицата и видът на мерките се определят в § 39, алинея 3 и в § 40 от Федералния закон за социално подпомагане с оглед на задачата и целта на помощта и в Наредбата за прилагане на § 47 с оглед на срока на прилагане на документите, отнасящи се до лицата с умствени увреждания и лицата, застрашени от такива увреждания.

Ако паралелно с това е необходимо да се отпусне и помощ за обучение, на подходящи институции, служби и лица се възлага не само изпълнението на задълженията за насърчаване на интеграцията, но и задоволяването на образователните потребности. За децата, които не са достигнали училищна възраст, трябва да се предвидят терапевтични педагогически мерки, като ако състоянието им го позволява, следва да се прибягва до институции, приемащи деца със и без увреждания.

Мотиви за отправяне на преюдициалното запитване:

13. Размерът на пенсиите за осигурителен стаж и възраст по общата схема се определя по-специално от продължителността на периода, през който осигуреното лице е било задължено да участва в схемата и да се осигурява за риск „старост“ преди да му бъде отпусната пенсия. Продължителността на периода се измерва в тримесечия, а плащането на осигурителните вноски е свързано с минимална продължителност на трудова заетост [...]. Когато осигуреното лице не може да удостовери брой тримесечия, поне равен на необходимия брой (който се определя в зависимост от годината на раждане на осигуреното лице), при изчисляването на пенсията се извършва — в зависимост от броя на липсващите тримесечия — от една страна, намаляване на приложимия процент (процентно намаление), и от друга страна, пропорционално преизчисляване на размера ѝ; намаляването на процента обаче не се прилага, когато осигуреното лице достигне определена възраст (65 години за осигурените лица, които, подобно на SJ, са родени преди 1952 г.); напротив, осигурено лице, което удостовери брой тримесечия, надхвърлящ необходимия брой, може да претендира при определени условия за увеличаване на процента на пенсията си (премия).

14. Макар че обикновено трудовият стаж е съставен от периоди, през които са плащани осигурителни вноски, той може да бъде допълнен чрез зачитане на периоди, през които **[ориг. 7]** не е налице трудова заетост и плащане на осигурителни вноски, но които въпреки това са приравнени на периоди на трудова заетост и се вземат предвид при изчисляване на пенсията. Такива са например платеният отпуск по болест и майчинство, периодите на безработица, за които се получава обезщетение, както и периодите за изпълнение на военна служба. Добавката към пенсията за тези периоди се внася в пенсионноосигурителната схема било от Fonds de solidarité vieillesse (Фонд за солидарност за старост), било от Caisse nationale des allocations familiales (Национална каса за семейно подпомагане).
15. Именно в този контекст се вписват и разпоредбите на член L. 351-4-1 от Code de la sécurité sociale (Кодекс за социално осигуряване), които дава на осигурените лица, които са се грижили за деца с увреждания, възможност за увеличаване на трудовия стаж с едно тримесечие за всеки период на отглеждане от тридесет месеца, като увеличаването не може да надхвърля осем тримесечия. Увеличаването обаче е подчинено на конкретно условие: получаването на парична помощ за отглеждане на дете с увреждане.
16. От разпоредбите, отнасящи се до паричната помощ за отглеждане на дете с увреждане, следва, на първо място, че тя спада към семейните обезщетения — един от клоновете на френската система за социално осигуряване; като такава тя попада в материалния обхват на социалното осигуряване по смисъла на член 3 от Регламент № 883/2004. На второ място, помощта се предоставя от Commission des droits et de l'autonomie des personnes handicapées (Комисия за правата и независимия живот на хората с увреждания) и се изплаща от касата за семейно подпомагане; тя отговаря на обективни условия и не зависи от доходите на получателя. На трето място, процентът на неработоспособност на детето, необходим за отпускането на паричната помощ и на добавката към нея, се определя съгласно нормативно установена референтна таблица под контрола на съда в различните случаи, в които тези помощи могат да бъдат отпуснати. На последно място, трябва да се отбележи, че увеличаването на осигурителния стаж за отглеждане на дете с увреждане се прилага без да се засягат разпоредбите на член L. 351-4 от Code de la sécurité sociale (Кодекс за социално осигуряване), които дават възможност на всяко осигурено лице, което има или отглежда деца при определените в тях условия, да увеличи продължителността на трудовия си стаж, използван за изчисляването на пенсията. Именно при тези условия SJ е можела да претендира за отпускането на парична помощ за отглеждане на дете с увреждане за дъщеря си.
17. Следва да се добави, че възможността за увеличаване на трудовия стаж, предвидена в член L 351-4-1 от Code de la sécurité sociale (Кодекс за социално осигуряване), се прилага и когато обезщетението за увреждане е било отпуснато не под формата на парична помощ за отглеждане на дете с увреждане, която обикновено се прекратява при навършване на 20 години на

детето, а на обезщетението, предвидено в член L. 245-1 от Code de l'action sociale et des familles (Кодекс за социално и семейно подпомагане). От своя страна, обезщетението, което обикновено се отпуска на лица с увреждания на възраст над 20 години (16 години в някои конкретни случаи), **[ориг. 8]** попада в обхвата на социалното подпомагане; предоставянето на паричната помощ не е пряко обвързано с условие за доход, но когато е целесъобразно, доходите се вземат предвид при определянето на размера на обезщетението.

18. Предвид събраните сведения, изглежда, че съгласно относимите норми на германското право помощта, която SJ получава от кметството на Щутгарт, не попада в обхвата на системата за социално осигуряване, а в обхвата на социалната помощ и социалното подпомагане. Впрочем тя не фигурира в декларацията на федералното правителство пред Европейския съюз по член 9 от Регламент № 883/2004, в която се описва германското законодателство, попадащо в материалния обхват на регламента, под формата на зависещи от вноски социални обезщетения (обезщетения, които спадат към клоновете на социалното осигуряване по смисъла на член 3, параграф 1) или на специални смесени обезщетения от социалното осигуряване и социалното подпомагане (обезщетения, посочени в член 3, параграф 3 от регламента, които попадат в обхвата на член 70 от регламента и на приложение 10 към него). Впрочем тази помощ изглежда има спомагателен характер и предоставянето ѝ не е обвързано а priori с конкретен процент или степен на неработоспособност или увреждане.
19. Разпоредбите на член 5, буква а) от Регламент № 883/2004 имат точно определена цел: за осигурените лица, към които се прилага законодателството на дадена държава членка, съгласно което получаването на обезщетения от социалното осигуряване и на други доходи има определени правни последици, да възникнат същите последици и от „равностойни обезщетения, придобити съгласно законодателството на друга държава членка[,] или [от] доход, придобит в друга държава членка“. Този текст, включен в общите разпоредби на регламента за координация, няма еквивалент в стария Регламент № 1408/71/ЕО от 14 юни 1971 г.; той обаче е израз на желанието на авторите на регламента да включат в механизма за координация някои ръководни принципи, формулирани от Съда на Европейския съюз.
20. Спорът между SJ и CARSAT d'Alsace-Moselle се отнася по-конкретно до определянето на равностойните обезщетения по смисъла на разпоредбите на Регламент № 883/2004. Представяват ли паричните помощи за отглеждане на дете с увреждане и помощите за интеграция на деца и младежи с умствени увреждания равностойни обезщетения по смисъла на член 5, буква а) от Регламент № 883/2004, в който случай SJ би могла да се ползва при изчисляване на пенсията ѝ за осигурителен стаж и възраст съгласно френското законодателство от възможността за увеличаване на трудовия стаж, която това законодателство предвижда в полза на осигурените лица,

отглеждали дете с увреждане и получавали за тази цел паричната помощ за отглеждане на дете с увреждане?

21. Въпреки че помощта за интеграция на деца и младежи с умствени увреждания не фигурира сред обезщетенията, посочени в декларацията на германското федерално правителство по член 9 от Регламент № 883/2004, това обстоятелство само по себе си не е достатъчно [ориг. 9] за изключване на обезщетението от материалния обхват на регламента, предвид разпоредбите на член 3, параграф 3 и на член 70, отнасящи се до специалните обезщетения, независещи от вноски. Квалифицирано на обезщетението от гледна точка на разпоредбите на Регламент № 883/2004, които определят материалния обхват на координацията, е от първостепенно значение.
22. Ако се приеме, че то попада в материалния обхват на Регламент № 883/2004, трябва да се определи дали помощта за интеграция на деца и младежи с умствени увреждания и паричната помощ за отглеждане на дете с увреждане представляват равностойни обезщетения по смисъла на член 5, буква а) от регламента, при положение че макар двете обезщетения да преследват една и съща цел за компенсиране на разходите, свързани с отглеждането на дете с увреждане, предоставянето на паричната помощ за отглеждане на дете с увреждане зависи от изпълнението на редица обективни условия, които включват по-специално висок процент на увреждане, но изключват каквото и да било отчитане на доходите на получателя, докато помощта за интеграция на деца и младежи с умствени увреждания изглежда зависи преди всичко от конкретния обхват на потребностите.
23. Съдът на Европейския съюз изглежда не се е произнасял по въпроса. Несъмнено, в решение C-453/14 от 21 януари 2016 г. Съдът на Европейския съюз е приел, от една страна, че разпоредбите на член 5, буква а) от Регламент № 883/2004 се прилагат само към обезщетения, които попадат в приложното поле на този регламент (точка 32), и от друга страна, че при съпоставянето на разглежданите обезщетения трябва да се държи сметка за целите, преследвани с тези обезщетения и с правната уредба, която ги предвижда (точка 34). Постановеният на Съда въпрос обаче се отнася до обезщетения, които съгласно всяко от разглежданите национални законодателства изрично попадат в обхвата на социалното осигуряване по смисъла на Регламент № 883/2004.
24. Ето защо изглежда, че спорът между SJ и CARSAT d'Alsace-Moselle поставя сериозна трудност при тълкуването на въпроса дали член 5, буква а) от Регламент (ЕО) № 883/2004 на Европейския парламент и на Съвета от 29 април 2004 година за координация на системите за социално осигуряване трябва да се прилага — за целите на отпускане на пенсия за осигурителен стаж и възраст съгласно национално законодателство, по силата на което предходното ползване на семейно обезщетение поражда правни

последници — към обезщетение, отпуснато съгласно законодателството на друга държава членка.

25. При това положение въпросът трябва да бъде отправен до Съда на Европейския съюз.

ПО ИЗЛОЖЕНИТЕ СЪОБРАЖЕНИЯ

Като взе предвид член 267 от Договора за функционирането на Европейския съюз; **[ориг. 10]**

Отправя до Съда на Европейския съюз следните въпроси:

1) Попада ли помощта за облекчаване на разходите, свързани с лице с увреждане, предвидена в книга VIII, § 35a от Sozialgesetzbuch (германски социален кодекс), в материалния обхват на Регламент № 883/2004?

2) При утвърдителен отговор, равностойни ли са по смисъла на член 5, буква а) от Регламент № 883/2004 паричната помощ за отглеждане на дете с увреждане, добавката към нея или — при липса на такава — обезщетението за увреждане, от една страна, и помощта за интеграция на деца и младежи с увреждания, предвидена в книга VIII, § 35a от Sozialgesetzbuch (германски социален кодекс), от друга страна, предвид целта на член L. 351-4-1 от френския Кодекс за социално осигуряване да се вземат предвид грижите за отглеждане на дете с увреждане за определяне на осигурителния период, даващ право на пенсия за осигурителен стаж и възраст?

Спира производството до постановяването на решение на Съда на Европейския съюз;

[...]